

Sygn. akt I PSK 70/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa E. W.

przeciwko M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie przez pracodawcę umowy

o pracę bez wypowiedzenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 29 kwietnia 2021 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy

i Ubezpieczeń Spółecznych w Ł.

z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. akt VIII Pa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ł., wyrokiem z 26 czerwca 2019 r., zasądził od pozwanej M. spółki z o.o. w Ł. na rzecz powódki E. W. kwotę 13.103 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 1); oddalił powództwo o odszkodowanie w pozostałej części (pkt 2); nakazał pobrać od pozwanej M. spółki z o.o. w Ł. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu

Rejonowego w Ł. kwotę 1.490,06 zł tytułem kosztów sądowych (pkt 3); nadał wyrokowi w punkcie 1. rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 7.147,36 zł (pkt 4).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pismem z 11 maja 2018 r. powódka wypowiedziała umowę o pracę z zachowaniem okresu wypowiedzenia, który miał upłynąć 31 sierpnia 2018 r. W okresie wypowiedzenia, pismem z 14 czerwca 2018 r., pozwana spółka rozwiązała z powódką umowę o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia z winy powódki, ze względu na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, tj. niedbanie o dobro zakładu pracy i niezachowanie w tajemnicy informacji, których ujawnienie naraziło spółkę na szkodę. Wyjaśniono, że przyczyną rozwiązania umowy bez wypowiedzenia jest prowadzenie przez powódkę działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy przez: zajmowanie stanowiska członka zarządu w E. spółce z o.o. z siedzibą w Ł., prowadzącej działalność wyłącznie w zakresie organizacji targów, wystaw i kongresów; organizację w imieniu E. spółki z o.o. targów zoologicznych pod nazwą P. w B., konkurencyjnych w stosunku do targów zoologicznych pod nazwą X. w Ł., organizowanych przez pozwaną spółkę pod nadzorem powódki; niezachowanie w tajemnicy lub wykorzystanie know-how oraz informacji uzyskanych w trakcie zatrudnienia w pozwanej spółce, w tym w celu prowadzenia działalności konkurencyjnej względem spółki. Pracodawca zaznaczył, że wagi powyższych naruszeń dowodzi również zobowiązanie powódki z 8 grudnia 2016 r. do zachowania w tajemnicy informacji dotyczących pracodawcy oraz niepodjęmowania względem niego działalności konkurencyjnej.

Pismo strony pozwanej zawierające oświadczenie o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia zostało wysłane powódce za pośrednictwem poczty. Powódka nie odebrała tego pisma. Zostało zwrócone nadawcy 5 lipca 2018 r.

W ocenie Sądu pierwszej instancji osiłą sporu była kwestia zgodności z rzeczywistością okoliczności podanych w oświadczeniu pracodawcy oraz zasadności rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Dodatkowo powódka podniosła zarzut naruszenia formalnego wymagania prawidłowości oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy przez przekroczenie ustawowego terminu do jego złożenia (art. 52 § 2 k.p.). Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika,

że prezes pozwanej spółki powziął informację o przypuszczalnym naruszeniu przez powódkę obowiązków pracowniczych w postaci wykonywania działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy, tj. domniemanego uczestnictwa powódki w organizacji targów P. w B. oraz zajmowania przez nią stanowiska członka zarządu w spółce E. z siedzibą w Ł., prowadzącej działalność wyłącznie w zakresie organizacji targów, wystaw i kongresów, najpóźniej 28 kwietnia 2018 r. Jak ustalono, po uzyskaniu 26 kwietnia 2018 r. przez prezesa pozwanej spółki informacji na temat możliwego związku powódki z organizacją P. w B. od razu rozpoczęto działania mające na celu wyjaśnienie sytuacji. Najpóźniej 28 kwietnia 2018 r. prezes spółki uzyskał wgląd w treść strony internetowej oraz wydruku KRS E. spółki z o.o. i to najpóźniej od tej daty należy liczyć początek biegu terminu z art. 52 § 2 k.p. Pismo zawierające oświadczenie o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia nosi datę 14 czerwca 2018 r.

Oceniając zasadność i rzeczywisty charakter przyczyny zwolnienia bez wypowiedzenia, Sąd Rejonowy stwierdził, że nie udowodniono, aby powódka nie zachowała w tajemnicy lub wykorzystwała know-how oraz informacje uzyskane w trakcie zatrudnienia w pozwanej spółce, w tym w celu prowadzenia działalności konkurencyjnej względem spółki. Nie ustalono także, aby zajmowanie przez powódkę stanowiska członka zarządu w spółce E. z siedzibą w Ł. stanowiło przejaw działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy. W ocenie Sądu pierwszej instancji w ogóle nie doszło do naruszenia zobowiązania powódki z 8 grudnia 2016 r. Sąd zauważył, że w oświadczeniu tym powódka jednostronnie zobowiązała się do nieświadczania pracy w ramach stosunku pracy ani świadczenia usług w ramach stosunku zlecenia – w czasie trwania umowy o pracę, bez uprzedniej zgody pracodawcy – na rzecz podmiotu prowadzącego działalność konkurencyjną wobec pracodawcy. W przedmiotowej sprawie ustalono, że pracodawca powódki nie tylko wiedział o zamiarze organizacji przez partnera powódki targów P., ale także zawarł z powódką ustną umowę dżentelmeńską, która miała polegać na tym, że powódka z jej partnerem pomogą w przygotowaniu targów X., skierowanych do klienta indywidualnego, oraz w organizacji targów ogrodnich. Powyższe okoliczności należy w ocenie Sądu traktować jako zgodę pozwanego pracodawcy na udział powódki w działalności polegającej na organizacji targów P.

Zarówno prowadzenie przez powódkę działalności konkurencyjnej, jak i wykorzystanie przez nią tajemnic i know-how pracodawcy, pozostaje w sferze domniemań pozwanego, który, jak można przypuszczać, wychodził z założenia, że powódka musiała pomagać swojemu partnerowi w organizacji targów P., skoro posiadała stosowną wiedzę w zakresie zarówno sposobu organizacji targów, jak i posiadała stosowne znajomości z uwagi na organizowanie w latach poprzednich targów X. w Ł. Sąd Rejonowy zaznaczył jednak, że te przypuszczenia pozostały jedynie w sferze domysłów, niepopartych żadnymi dowodami.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji działanie pozwanego, polegające na wręczeniu pracownicy w okresie zainicjowanego przez nią wypowiedzenia, będącej w ciąży, na dwa tygodnie przed planowanym terminem porodu, oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia, które zostało oparte wyłącznie na przypuszczeniach i domysłach pracodawcy, należy ocenić jako działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.), zwłaszcza w kontekście umowy dżentelmeńskiej, negocjowanej w marcu 2018 r.

Sąd Okręgowy w Ł., wyrokiem z 8 stycznia 2020 r., oddalił apelację strony pozwanej wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w Ł.

Sąd Okręgowy w pełni zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjął je jako własne. Podzielił również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylecia.

Pozwany zarzucił w apelacji, że przekroczenie terminu do złożenia oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia nie nastąpiło, bowiem powódka działała w „czynie ciągłym”.

Sąd Okręgowy przyznał, że zachowanie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej o charakterze konkurencyjnym może oznaczać zachowanie w „czynie ciągłym”. Jednak z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że powódka nie prowadziła faktycznie działalności gospodarczej i poza jej formalnym zarejestrowaniem nic się nie zmieniło. Tak więc zasada ciągłości czynu nie znajduje zastosowania w obecnej sprawie, bowiem tylko pozwany, w swojej wersji wydarzeń, przyjmuje, że powódka działała przez dwa miesiące, lecz ta okoliczność nie znalazła potwierdzenia w materiale dowodowym. Dlatego Sąd Rejonowy

słusznie przyjął, że od co najmniej 28 kwietnia 2018 r. zaczął biec termin z art. 52 § 2 k.p. Skoro więc pozwany rozwiązał z powódką stosunek pracy bez wypowiedzenia dopiero pismem z 14 czerwca 2018 r., to dokonał tego po upływie ustawowego miesięcznego terminu.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo wywiódł, że pozwany w toku postępowania nie wykazał, aby przyczyny podane w oświadczeniu o rozwiązaniu stosunku pracy były rzeczywiste, albowiem zebrany w toku postępowania materiał dowodowy nie wykazał, że powódka podjęła działalność konkurencyjną przed dniem, w którym dowiedziała się o rozwiązaniu stosunku pracy bez wypowiedzenia, tj. przed 20 lipca 2018 r. Sąd Okręgowy podzielił zatem stanowisko Sądu Rejonowego, że nie doszło po stronie powódki do ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych i wbrew twierdzeniom skarżącego trudno uznać, że działania powódki doprowadziły do zagrożenia interesom pozwanego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. wniosła strona pozwana – M. spółka z o.o., zaskarżając wyrok w całości i opierając skargę kasacyjną na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego: art. 52 § 1 pkt 1 w związku z art. 100 § 1 i 2 k.p. oraz art. 52 § 2 k.p, a także 2) naruszenia przepisów postępowania: art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. i art. 385 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c.

Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego pracodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania strona skarżąca powołała się na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy funkcjonowanie pracownika jako członka zarządu i wspólnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, która organizuje identyczne targi jak pracodawca,

tj. targi o takiej samej tematyce, w takim samym terminie, skierowane do tych samych odbiorców, i których organizacja leżała w zakresie zadań tego pracownika również w ramach stosunku pracy, stanowi działalność konkurencyjną uzasadniającą rozwiązanie z pracownikiem umowy o pracę w trybie art. 52 k.p. Ponadto, zdaniem skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z racji nieprawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego, jak również naruszenia przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła, w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania, o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej służy usunięciu istotnych wątpliwości interpretacyjnych, ujednoliceniu orzecznictwa oraz wyeliminowaniu orzeczeń oczywiście wadliwych. Skarga kasacyjna nie jest instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Strona skarżąca twierdzi, że w rozpoznawanej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpoznanie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, lecz także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżący powinien dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało.

Natomiast oczywista zasadność skargi kasacyjnej, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to zasadność widoczna od razu (na pierwszy rzut oka), bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy wywodów zamieszczonych w skardze, wskazująca, że zaskarżone orzeczenie nie powinno się ostać, doszło bowiem do kwalifikowanego, czyli oczywistego naruszenia prawa, którego skutkiem było wydanie przez sąd drugiej instancji orzeczenia oczywiście wadliwego (tak m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, LEX nr 1823323).

W kontekście sformułowanego przez stronę skarżącą zagadnienia prawnego należy podkreślić, że nie może ono mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, kontrowersji dotyczących ustaleń, oceny dowodów albo innych okoliczności specyficznych dla konkretnej sprawy.

Przedstawione przez skarżącą zagadnienie prawne należy ocenić jako próbę uzyskania akceptacji Sądu Najwyższego dla sugerowanej przez nią subsumcji art. 52 § 1 pkt 1 k.p. do prezentowanego przez pracodawcę stanu faktycznego. Nie jest więc to zagadnienie abstrakcyjne, sformułowane na podstawie ustaleń faktycznych Sądu *meriti*, dotyczące wykładni pojęć wyrażonych w normie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Jest to próba przedstawienia innej wersji wydarzeń od tej, która stanowiła podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

Strona skarżąca powołała się także na oczywistą zasadność skargi. Ta przesłanka została przez stronę skarżącą szczegółowo uzasadniona, przy czym argumentacja skarżącej pokrywa się z wywodami dotyczącymi podstaw kasacyjnych.

Odnosząc się do zarzutu oczywistego naruszenia art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 100 § 1 i 2 k.p., należy podkreślić jego zbieżność z wcześniej przytoczonym istotnym zagadnieniem prawnym. Sąd Najwyższy zwracał już wielokrotnie uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (np. przez skonstruowanie zagadnienia prawnego) co do zasady wyklucza możliwość przyjęcia oczywistej zasadności skargi w obrębie tej samej grupy przepisów. Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, z powodu oczywiście błędnej interpretacji lub zastosowania określonego przepisów lub grupy przepisów, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna dotycząca tego samego przepisu albo grupy przepisów, że wymaga ona interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

W rozpoznawanej sprawie Sądy pierwszej i drugiej instancji przyjęły, że w ogóle nie doszło do naruszenia przez powódkę obowiązków pracowniczych, nie można zatem przyjąć, że było to naruszenie ciężkie, zawinione, dotyczące podstawowych obowiązków i naruszające istotne interesy pracodawcy.

Strona skarżąca zarzuca także sprzeczne z utrwalonym poglądem orzeczniczym zastosowanie art. 52 § 2 k.p. Twierdzenia strony skarżającej należy skonfrontować z ustaleniami faktycznymi Sądu *meriti*. Teza o „czynie ciągłym” nie została zaakceptowana przez Sąd drugiej instancji. Ocena, czy pracodawca uchybił terminowi z art. 52 § 2 k.p., jest ściśle powiązana z konkretnymi elementami stanu faktycznego. Strona skarżąca nie wykazała, aby w granicach niekwestionowanych ustaleń faktycznych Sąd drugiej instancji, w sposób oczywisty, błędnie zastosował art. 52 § 2 k.p.

Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przepisów postępowania. Zgodnie z przytaczanym przez stronę skarżącą art. 382 k.p.c., sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Z naruszeniem tego przepisu mamy do czynienia wtedy, gdy sąd drugiej instancji, mimo przeprowadzonego przez siebie postępowania dowodowego, orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przed sądem pierwszej instancji albo oparł swoje merytoryczne orzeczenie na własnym materiale, z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2018 r., II PK 49/17, LEX nr 2540109). Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej dotyczącej naruszenia prawa procesowego; przepis ten zawiera ogólną dyrektywę kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie przy konstruowaniu tego zarzutu także innych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, które sąd drugiej instancji naruszył (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2018 r., IV CSK 250/17, LEX nr 2521611). Tym innym przepisem nie może być jednak art. 233 § 1 k.p.c. (ze względu na brzmienie art. 398³ § 3 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe rozważania, należało uznać, że argumenty przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowiły w rzeczywistości próbę – niedopuszczalnego na etapie postępowania kasacyjnego – zakwestionowania ustaleń faktycznych i oceny dowodów dokonanych przez Sąd drugiej instancji.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.